

Regeringskansliet
Kulturdepartementet

Åtgärder mot illegal ip-tv (SOU 2025:100)

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka lämnas följande yttrande.

Sammanfattning

Åklagarmyndigheten

- välkomnar förslaget att utvidga tillämpningsområdet för avkodningslagen
- gör bedömningen att det finns goda skäl att kriminalisera innehav av olaglig utrustning för privat bruk
- anser att det bör övervägas att införa fängelse i straffskalan avseende privat bruk, vilket även skulle möjliggöra vissa utredningsåtgärder
- önskar ytterligare vägledning av vad som utgör ringa fall
- delar bedömningen att det finns skäl att införa ett förbud mot att yrkesmässigt eller i förvärvssyfte marknadsföra sådan utrustning som omfattas av lagen
- ser behov av att det utförs en grundlig analys avseende hur ett parallellt system avseende förbud mot marknadsföring ska hanteras för att undvika dubbelbestraffning
- efterfrågar en analys av hur konkurrensen mellan upphovsrättslagen och lagen (2000:171) om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster ska hanteras
- anser att förslaget att införa en särskild straffskala för grovt brott är välgrundat
- delar bedömningen att upphovsrättslagen bör tjäna som referens såväl avseende straffskalans utformning som kvalifikationsgrunder
- tillstyrker förslaget att mål och ärenden enligt lagen (2000:171) om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster ska handläggas av Patent- och marknadsdomstolen.

7.1 Förbud mot att nyttja illegala ip-tv-tjänster

Illegal ip-tv har, såsom anges i utredningen, växt till ett omfattande problem i Sverige. Lagen (2000:171) om förbud beträffande viss avkodningsutrustning (avkodningslagen) är utformad på ett sådant sätt att det är osäkert om den kan tillämpas i förhållande till den teknik som idag används för illegala ip-tv-tjänster. Rättsläget avseende privat mottagande av illegal ip-tv i förhållande till regleringen i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) är inte heller helt tydligt. Åklagarmyndigheten välkomnar därför förslaget att utvidga tillämpningsområdet för avkodningslagen. De nya termer som föreslås synes väl avvägda i förhållande till det EU-direktiv som reglerar området och syftet att lagen ska vara teknikneutral.

Innehav för privat bruk

Utredningen föreslår att lagstiftningen görs mer heltäckande avseende privat bruk så att även innehav av olaglig utrustning kriminaliseras. Det är med dagens teknik enkelt att skaffa ett illegalt ip-tv-abonnemang med tillhörande utrustning och ett stort antal hushåll konsumerar illegal ip-tv. Det finns därmed goda skäl till att införa den reglering som föreslås.

Straffskalan för anskaffande eller användande av olaglig utrustning för privat bruk är i nuläget böter. Någon ändring i straffskalan föreslås inte med anledning av förslaget att även kriminalisera innehav. Anskaffande, användande och innehav för privat bruk kan ske på många olika sätt och i varierande omfattning. En straffskala som endast innehåller böter kan inte anses rimlig och proportionerlig i förhållande till alla de typer av handlingar som faller under denna bestämmelse. Det är vidare av stor betydelse att utredande myndigheter har tillräckliga och effektiva verktyg för att kunna utreda och lagföra privat bruk av illegala ip-tv-tjänster. Sådana verktyg kan t.ex. vara husrannsakan, genomsökning på distans och kroppsvisitation i syfte att hitta bevisning som kan styrka det olagliga anskaffandet, användandet eller innehavet. Med rådande straffskala är sådana tvångsmedel inte möjliga. För att kunna nå framgång i utredningar avseende privat bruk av illegala ip-tv-tjänster anser Åklagarmyndigheten att ovanstående tvångsmedel är nödvändiga. Detta gör sig än mer gällande med den föreslagna kriminaliseringen av innehav av olaglig utrustning. Åklagarmyndigheten anser att det bör övervägas att införa fängelse i straffskalan.

Ringa fall

I förarbetena till avkodningslagen anges endast ett fåtal exempel på när en gärning bör bedömas som ringa. Ett hushåll kan bestå av flera personer som alla har tillgång till och använder en illegal ip-tv-tjänst. I en sådan situation

skulle samtliga i hushållet kunna anses vara innehavare till den olagliga utrustning som används, trots att det är en person som betalat och installerat utrustningen. I utredningen görs inga överväganden av vilka situationer som bör bedömas som ringa, vilket är en brist. Det är från ett resurs- och rättssäkerhetsperspektiv av stor vikt för utredande myndigheter att det ges tydlig vägledning. Med förslaget att utvidga avkodningslagen till att omfatta illegala ip-tv-tjänster samt att utöka kriminaliseringen avseende privat bruk finns särskilt behov av ytterligare vägledning i frågan.

Kriminalisering av marknadsföring

Åklagarmyndigheten delar utredningens bedömning att det finns skäl att införa ett förbud mot att yrkesmässigt eller i förvärvssyfte marknadsföra sådan utrustning som omfattas av lagen, för att tydligare kunna motverka och agera mot annonsering av olaglig utrustning som sker på t.ex. sociala medier. Vid införandet av en sådan reglering måste emellertid beaktas att marknadsföring av olagliga produkter redan idag är förbjudet enligt marknadsföringslagen (2008:486) och att ett sådant förbud kan förenas med vite. Som framkommer av betänkandet skulle en kriminalisering av marknadsföring i lagen (2000:171) om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster medföra parallella system med risk för dubbla sanktioner. Utredningen har inte analyserat hur ett parallellt system ska fungera, t.ex. om det ska finnas en underrättelseskyldighet mellan aktuella myndigheter för att undvika dubbelbestraffning, utan anger endast att det får avgöras i det enskilda fallet vilken lagstiftning som ska tillämpas. Åklagarmyndigheten ser ett behov av att det utförs en grundlig analys innan en kriminalisering av marknadsföring införs.

Konkurrens

Mål rörande illegal ip-tv kommer i flera fall kunna drivas både som intrång enligt upphovsrättslagen och lagen (2000:171) om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster. De båda lagarna har flera likheter men också olikheter, t.ex. avseende åtalsprövning, vilken typ av subjektivt rekvisit som krävs och vem som är målsägande. I utredningen finns ingen analys av hur dessa olikheter påverkar konkurrensen mellan lagarna och hur denna ska hanteras. Frågan bör analyseras och utredas närmare vid den fortsatta beredningen.

7.2 Skärpt straffskala för grova brott

Förslaget att införa en särskild straffskala för grovt brott är välgrundat. Åklagarmyndigheten delar bedömningen att upphovsrättslagen bör tjäna som referens såväl avseende straffskalans utformning som kvalifikationsgrunder.

Avseende kvalifikationsgrunden om gärningen *har varit av större omfattning* anges som exempel att en stor mängd kanaler saluförts eller att intrånget pågått under en avsevärd tid. I praxis avseende grovt upphovsrättsbrott har det vid bedömningen av gärningens omfattning också lagts stor vikt vid hur många kunder som använt tjänsten, se t.ex. Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 5 juli 2024 i mål nr PMB 14039-23. Detta bör beaktas i den fortsatta beredningen.

7.3 Patent- och marknadsdomstolen som särskild domstol

I tidigare remissyttrande avseende departementspromemorian Patent- och marknadsdomstol (Ds 2014:2) föreslog Åklagarmyndigheten att avkodningslagen skulle omfattas av Patent- och marknadsdomstolens behörighet. Skälen för en sådan reglering gör sig alltjämt gällande. Åklagarmyndigheten tillstyrker därmed utredningens förslag att mål och ärenden enligt lagen (2000:171) om förbud beträffande viss utrustning för obehörig tillgång till skyddade medietjänster ska handläggas av Patent- och marknadsdomstolen.

Detta yttrande har beslutats av vice riksåklagaren Eva Thunegard efter föredragning av kammaråklagaren Johanna Rejdemo Storbjörk. I den slutliga handläggningen av ärendet har också biträdande rättschefen Marie Skåninger och överåklagaren Peter Lundkvist deltagit. Vice chefsåklagaren Jennie Kronlund och kammaråklagaren Farhad Niroumand har medverkat i beredningen.

Eva Thunegard

Johanna Rejdemo Storbjörk

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättschefen

Biblioteket